

PAVEL KOLMAČKA

CANTO OSTINATO

**(LISTOPAD, PROŽITKY
BLÍZKÉ ZIMY)**

TRIÁDA

TRIÁDA

PAVEL KOLMAČKA
CANTO OSTINATO
(LISTOPAD, PROŽITKY BLÍZKÉ ZIMY)

CANTO
°STINATO

© Pavel Kolmačka, 2023

ISBN 978-80-7474-413-6

ISBN (PDF) 978-80-7474-428-0

ISBN (ePub) 978-80-7474-429-7

ISBN (mobi) 978-80-7474-430-3

Úryvky z Tibetské knihy mrtvých jsou citovány v překladu Josefa Kolmaše
a z románu Hermanna Brocha Smrt Vergilova v překladu Rio Preisnera.

NEDĚLE: PRVNÍ ZÁCHVĚV

Břehy Severního moře bičovala bouře

Břehy Severního moře začala minulou nedělí bičovat bouře. Při zprávách od Severního moře vždycky zpozorním a vzpomenu si na Sylt, bílý písek a vítr.

Tady na kraji Prahy klesly teploty k nule a napadl sníh. V pondělí ráno jsme se probudili a bylo bílo. A z toho bíla jis-křilo nezvyklé světlo.

Nebyla to ještě opravdická zima, jenom její první záchvěv. Brzy mohou přijít silnější porvy. Krbovky už nebudou na celou chatu stačit a my s tím musíme něco udělat.

Otci sníh přivolal vzpomínku a ta vzpomínka v něm spustila paniku. Pojem o čase neměl, sněžení však pro něj znamenalo, že musíme jet domů na hřbitov, protože jsou Dušičky. Překvapil mě tím, neboť do Tvarochu jezdil zřídka a na tradicích nelpěl. Teď vyváděl, jako by život závisel na zapáleních svíčky. Když ho domů nezavezu, objedná si taxík.

Mně se do nečasu nechtělo, ale když nám Kateřina půjčila svou stopětku, s těžkostmi cesty jsem se smířil a začal jsem se těšit. Přespíme u otcova bratrance Jirky. Na dva dny odtud vypadneme.

Kvůli sněhu jsme však na dálnici uvízli, u Humpolce jsme pět hodin trčeli v koloně, protože se před námi převrátil kamion.

Topení skoro nehřálo. Byl jsem dost prozíravý, abych přibalil termosku s čajem, a to nás zachránilo. Otec se ovšem rozčiloval, že se proti němu spikli, že to naraflčili, aby domů nedorazil.

Domů?

Nevzpomínám si, že by o Tvarochu mluvil jako o domově.

Kdo se spikl?

Přece oni.

Oni mu totiž brání v návratu domů už dlouho. Opakovaně. Návrat domů mu nechtějí dovolit.

Jeho lamento sláblo, až docela ztichlo. Otec se schoulil. Celý se zavinul a pohroužil kamsi dovnitř.

Konečně se kolona hnula, ale otec byl nervově tak vyčerpaný, že jsme se museli vrátit do Prahy.

Seděl na sedadle bezvládně jako hadrová loutka. Každý otřes vozu s ním hodil. S hlavou zakloněnou dozadu a špičatou bradou vypadal jako mrtvý.

U chaty jsme zastavili za tmy. Musel jsem ho vzbudit. Nevěděl, kde je a kde jsme strávili odpoledne. Pak se rozpomněl a zanaříkal: „Álo! Alexeji! Co ste mi to provedli? Budou mi to mít za zlý.“

Sníh vydržel do čtvrtka, teď už po něm není ani stopy. Od pátku se k nám valí teplé proudění. Budíme se do mlhy, která se do oběda zdvihne. Proto můžeme přihlížet houpání větví a kývání uschlých stonků. Padání listí, sprintu černé veverky po větví, poskakování drozda a poletování vrabce. Teploměr neukáže víc než osm stupňů. Včera odpoledne však slunce stihlo ohřát stěny úlů v kolonii obrácené k jihu, takže se několik včel rozhodlo vyletět a pátrat po posledních jiřících a chryzantémách. Zimou zkřehly a neměly sílu k návratu. Usnuly na žlutých terčících a už se neprobudily.

I dnes se asi mlha brzy zdvihne a den bude slunečný. Jak to, že na dálničním přivaděči ještě nevyjí kamiony? Vládne mír.

Za sebou máme noc prožitou v bojích. Otec asi před spaním vyplivl prášek, jak to občas dělává. Vstal, chodil a mluvil. Já jsem ve spánku ucítil, jak mi jeho prsty svírají rameno.

„Slyšíš? Strříleji!“

Znehybněl a naslouchal.

„Už je ticho. Už je voddělali.“

Do očí mu vhrkly slzy.

„To je strašný.“

„Není! Nic není strašný, sakra. Je ticho! Nikdo nestřílí!

Lehni si, proboha! Já se snad zblázním! Spi!“

„To... je... tak... strašný.“

Usadil jsem ho na přenosný záchod. On však hned umíněně vstal a chodil. Domanévroval jsem ho k posteli a uložil. Urovnal jsem mu prostěradlo a peřinu přitáhl pod bradu.

„A spíme. Je půlnoc. Lidi spí, zvířata spí, nikdo nestřílí.“

Nechal si všechno líbit. Ale pak zase vstal a chodil. Chvilí jsem ho nechal a četl jsem si, a znova ho uložil. Už po deseti minutách byl na nohou.

Nechal jsem ho do jedné hodiny. Četl jsem další stránky o nepředstavitelných vzdálenostech, fotonech letících miliony let prostorem. O Slunci, které sálá a žhne podobně jako dalších tři sta milionů hvězd Mléčné dráhy. O tom, že se Mléčná dráha otáčí v místní skupině galaxií a ta se zas točí v nadkupě galaxií Panny. Panna se pohupuje jako desítky milionů jiných galaktických nadkup.

Znovu jsem otce uložil, a on znovu vstal a chodil.

Nikdy jsem nezažil, jaké to je, mít malé děti.

„To se nevyspíš,“ říkali mi. „To se nedá popsat, co ti to udělá, když se nevyspíš. To si neumíš představit.“

Teď už si to představit umím.

Každou druhou noc otec chodí. Sám se sebou konverzuje. Putuje časem. Převtěluje se a chodí v různých podobách.

Je například voják a hlásí příchod.

Nebo stojí za katedrou a pomocí soustavy rovnic vysvětluje elektromagnetické pole.

Jako gymnazista recituje Máj: Klesla hvězda s nebes výše, mrtvá hvězda, siný svit, padá v neskončené říši, padá věčně v věčný byt.

Je chlapcem a ministruje. Vlastně je kněz i ministrant zároveň. Latinsky zpívá slova celebranta a latinsky odpovídá: Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo.

Chodil. A tak jsem to po dlouhé době zkusil. Nejdřív jsem jen jezdil bříškem prstu po struně. Rozezvučel jsem sotva slyšitelný tón a nechal jej doznívat v tichu.

Otec se nerozlítl. Ve svém šourání se jen zastavil.

Opřel jsem se prstem o strunu, napnul ji a nechal rozezvučet, hodil jsem ten tón do ticha jako papírovou šipku, letěla a kroužila a zvolna se snášela k zemi.

Otec naklonil ucho.

Vybrnkal jsem túúú dááá dýýý a otec užasle naslouchal, a tak jsem vyslovené dopověděl: túúú dááá dýýý ta dáááá, ta dááá, ta dááááá. Otec sklonil hlavu a pokračoval v šourání.

Rozsah malé harfy je dost omezený, ale na tohle stačí. Přidával jsem svá túdádý tak, jak jim rytmus udávaly otcovy kroky. K tomu šelesty bačkor, škobrtání, tření prstů o struny a naše nádechy a výdechy. Tikot nástěnných hodin. Pískání studeného vzduchu deroucího se skulinou okna zvenčí. Hudba to nebyla, ale prvotní materie hudby ano.

Otec možná ty skutečné zvuky ani neslyšel a byl jen zaujat proudem sluchových halucinací. Aniž jsem ho o to žádal, posadil se.

Když jsem viděl, že si nelehá, usedl jsem k harmoniu. Zašlapal jsem a natlakoval vzduch. Nastavil jsem tlumený rejstřík. Připadalo mi, že víc píská zteřelý měch než píšťaly. Ale otcův trup se lehce houpal ze strany na stranu a to houpání kopírovalo stoupání a sestupy rozložených akordů. Otec pototočil hlavu, aby lépe slyšel.

„Uložíš mě u maminky, vid?“ povídá znenadáni.

Zarazilo mě to tak, že jsem přestal hrát.

„U maminky?“

Vstal a zase chvíli chodil a já mu k tomu hrál.

Ulehl a usnul kolem čtvrté.

Podíval jsem se do počítače, jestli nepřišla zpráva od Ingrid. Přišla, Ingrid před chvílí vstávala.

„Guten Morgen, mein Liebling. Ženeva ještě spí. Přeji ti krásný den.“

Odpověděl jsem hned: „Nejmilejší Ingrid. Právě jsem zahrál otci.“

Alexejův slunečný den

Mlha se zvedla. Den je krásný. Nádherný den, jaký mi přála Ingrid. Den plný světla. Je ho tolik! To jsem snad ještě nezažil. Odkud se dere?

Otec pořád spal. Nezvykle, výjimečně. Mluvil jsem na něj, ale nezareagoval. A to byl nečekaný dárek. Mohl jsem chvíli jen tak bloumat nebo si číst nebo hrát na digitál nebo se sebrat a jít někam, kde se dá volněji dýchat.

Sedl jsem na kolo a po panelové cestě jsem sesvištěl dolů k oboře. Přejel jsem silnici, protáhl jsem se po pěšince slivoňovou džunglí a pak už jsem se hnal mezi sadem a ploty sportovišť k rybníku. Objel jsem ho dvakrát. Vítr v obličeji mi působil slast. Slunce mi rovněž působilo slast. Spousta světla mi působila slast.

Když jsem objížděl potřetí a míjel kostelík, uslyšel jsem zpěv a varhany.

Je neděle! Proto se nad dálničním přivaděčem rozhostil klid! Proto vládne mír!

Zastavil jsem se a poslouchal. Jak krásně dnes asi znějí varhany v kapli ve Waldruhe? Nebo v Michaelskirche, kam chodíval hrát Werner?

Co kdybych tu počkal, až skončí bohoslužba? Co kdybych poprosil, aby mě nechali zahrát?

V lavicích sedělo dohromady deset lidí. Varhany ztichly, tahavý zpěv ustal. Starý kněz v zeleném rouchu u pultíku čekal, až si najdu místo.

Četl z evangelia. Ale jak! Předčítal, jako by nás chtěl rozesmát.

Jak mohou rozesmát slova o kříži, který má člověk vzít a jít?

Kněz na mě pohlédl a řekl: „V řeckém originále není kříž, ale dendron. Dřevo. Vezmi své dřevo a jdi. Asi se jedná o kůl. Třeba kůl plotu? Má se něco dřevěného vyrvat ze země a jít s tím?“

Sklopil oči a četl dál. A zase se na mě podíval, a místo aby nás poučil, vyzval nás, ať hovoříme.

Nikdo se ani nepohnul, nikdo nehlesl.

„Co ty říkáš?“ obrátil se ke mně.

Nejistě jsem se zasmál.

A bělovlasý v zeleném vyšívaném rouchu pravil: „No vidíš.“

Jak to, že mi tyká, pomyslel jsem si. Proč říká „no vidíš“, když nic nevidím?

A bělovlasý hovořil dál a jakoby jen a jen ke mně, protože na mě a jenom na mě se upřeně díval: „Já mám za sebou uran! Mírov! Já se nebojím!“

Zamrkal a chraplavě pokračoval: „Teď už je pro mě reálná jen jedna jistota. Nic mě, Bože, nemůže katapultovat z tebe, z tvou blízkosti! I kdybych vyletěl na křídlech jitřní záře, chtěl přebývat při nejzazším moři, tvoje ruka mě tam doprovodí, tvá pravice se mě chopí.“

Pak dodal: „Tolik svatý Augustin.“

Mluvil nesouvisle.

Ale ta jeho nálada! Přeskočila na mě jako jiskra. Když o něco později zvolal „vzhůru srdce!“, srdce mi vyletělo jako na trampolíně, jako už celé měsíce ne. Na chvíli jsem měl pocit, že se nemám čeho bát.

V plném světle před kostelíkem se mi vrátil strach.

Co když se už otec vzbudil? Co když se dostal ven z chaty? Ve stole jsem nechal telefon, to byla chyba. Co když ho najde a zase zatelefonuje? Na policii nebo hasičům nebo na tísňovou linku? Tak jak to dělává?

Nasedl jsem na kolo a šlapal zpátky kolem sadu, sportovišť a obory, šlapal jsem, až mi srdce skákalo ven z hrudníku, a nepolevil jsem, dokud jsem neotočil klíčem v zámku, nevběhl do chaty a neshledal, že otec tvrdě spí.

Ta nečekaná časová mezera nemohla zůstat nevyužitá.

Popadl jsem batoh, skočil jsem na kolo a vyrazil do sídlištního supermarketu nakoupit. Neměli jsme už ani chleba, ani záchodový papír, ani brambory a spoustu dalších věcí.

Znovu jsem sjel po panelovce, ale tentokrát jsem se dal na křižovatce po silnici do kopce. A jak jsem šlapal, podruhé za to dopoledne jsem si všiml, kolik je světla.

Na parkovišti stálo mnoho aut. Jako by nedělní dopoledne bylo stvořené pro nakupování. Nad oddělením masa a uzenin slogan: Boží burger z božího masa. Tlačil jsem svůj vozík mezi regály a energie ze mě vyprchávala. Vypadával jsem z tempa.

Vybral jsem si chleba, brambory, sůl, sardinky, eidam, balík záchodového papíru a zubní pastu, mražené kuře, vajíčka a tatranku.

Myslel jsem na to, že odpoledne jistě na svou polovinu zahrady přijede Ondra, a když se k tomu vzhopí, podívá se za námi i Katka. Nemám rád, když musím na někoho spoléhat. Kdybych jim ale zatelefonoval, mohli mi to všechno obstarat.

Čas je vzácný, a já jím plýtvám.

Vyšel jsem ven. Vida, i nad stojanem, ke kterému jsem si dal kolo, je ta reklama s božím masem. Předtím jsem si jí nevšiml. Boží burger z božího masa!

Ale kolik je tu všude kolem světla!

Když se neděle před Velikonocemi jmenuje Květná, proč by se ta dnešní nemohla jmenovat Světlá?

Zatím jen plynová

Klakson mě vyděsil, až jsem skoro spadl z kola. Předjel mě Vaňura. Když jsem došlapal k bráně a sesedl, měl už otevřený vjezd.

Od začátku mého pobytu tady si pořád na něco stěžuje. Co má teď?

Je jako seismograf, proto ho neodháním. To od něj se dovidám, že jsou i jiné starosti a zájmy, než mám já, že se tu žije jinak, než jak to znám. Vaňura je informátor o náladách a pocitech místních. Je vlastenec. Zavřel by hranice a cikány by poslal makat. Nepřipustil by bordel, co se tu rozmáhá.

Postává, chce mi něco sdělit.

Minulý týden přivezli balíky sena, a když je Ondra odkutálel, hrst suchých stébel zůstala před bránou. Vaňura pak neváhal jít až k plotu a pokřikovat: „Račte si ten hnůj posbírat, jó?“ A pak šel zpátky ke své bráně, svému vjezdu a s palcem pravé ruky ukazujícím za záda, a tedy k nám, odfrkl: „Čuráci.“

Očekávám proto agresí. Snažím se uvolnit, abych úder schytl stabilizovaný. Nenavazuji oční kontakt. Na obličej držím nezúčastněný výraz.

Vaňura si však dnes chce jen postesknout.

Ukáže na vůz a vzdychne: „Mám v prdeli posilovač.“

„To máte blbý,“ odpovídám.

Dostal, co chtěl, a tak souká tělo do auta, aby kombík odstavil až u domku.

Ještě však spustí okénko a zavolá: „Počkej tady. Chci ti něco ukázat.“

Jsem jako na trnů, protože nevím, co táta. V zájmu dobrých vztahů podupávám u brány, dokud se zas neobjeví. Tváří se tajemně. Nese něco, má to zabalené v hadru.

Strčí mi tu věc pod nos, vlastně tím na mě namíří. Vyjeveně civím do hlavně pistole.

„Je jenom plynová,“ zachechtá se. „Zatím. Každopádně mám v plánu udělat si zbrojní pas. Dneska zkrátka nevíš. Je to potřeba.“

Indián

Vidím sídlištního indiána, záškoláka a divocha. Má čepici se štítkem dozadu, modrou bundu a pod paží skejt. Poslední dobou je tu pečený vařený. Přichází se motat kolem zvířat. Aktovku obvykle nechá pod pámelníky, nadzdvihne pletivo a podleze k nám. Dřevěný plůtek mezi oběma půlkami je pro něj hračka. Neví o mně, a tak dělá, co ho napadne, nemaskuje se a neskrývá. Připadá mi, jako bych viděl sám sebe na starých fotkách.

„Ahoj, já!“ řeknu polohlasně.

„Álo! Alexeji!“ ozve se za mnou slabě. „S kým to mluvíš? Pomoz mi. Nemůžu vstát.“

Otec se vzbudil.

„S nikým nemluví.“

„Ale já slyšel, že někdo mluví. Nebo volá.“

Otcovy šedé oči pod zježeným bílým obočím se na mne dívají, veliké úzkostí. Špičatá brada se mu třese. Pod kůží se mu jasně rýsuje lebka. Je jako kostlivec.

Rukou shrnul příkrývku, pokouší se zdvihnout horní polovinu těla.

Nakláním se nad něj. Jeho žilnatá ruka po mně chňapla. Sevřel mi zápěstí. Zápasí, ale jeho stisk je chabý.

Vsunu mu druhou ruku pod záda a posadím ho. Pyžamo je na něm mokré a studené, i prostěradlo pod ním je mokré.

„Jsem tak vyčerpanej,“ naříká. „To je z toho, že jsem nezahmouřil voka. Pořád ten hukot, myslel jsem, že se zblázním.“

„Hukot?“

„Jo. Od letadel přece. Dneska to byla jedna vlna za druhou.“

„Nic nelítalo, jenom se ti něco zdálo. Spals jako dřevo.“

„To je hrozný, když je válka. Nevyspíš se.“

„Válka skončila hrozně dávno, tati. Já ji ani nezažil.“

„Kde jsou věci z bedny? Konzervy a suchary. Kde to je?“

„Z jaký bedny?“

„Od UNRRy. Byla v ní čokoláda. A žvejkačky. Nevěděli jsme, co to je a co se s tím má dělat. Álo, nemáš čokoládu? Chtěl bych si připomenout tu chuť.“

„O bedně UNRRy jsi ještě nemluvil. Čokoládu nemám, ale mám tatranku.“

Nabídnutý kousek soustředěně převaluje v puse. Pak pootevře rty a snaží se ten kousek vystrčit jazykem ven.

„Dej to pryč,“ řekne. Zavře oči a ztěžka dýchá.

Po chvíli si sám pro sebe zamumlá: „Shodily je letadla? Nevím, kde se u nás vzala. Proč celou noc hučely letadla, když válka skončila?“

„Musím ti převlíct postel, tati.“

„Nech ji tak.“

„Musím. Je mokrá.“

Posadím ho na gramofon a snažím se být rychlý.

„Co tady dělá? No co... von... tady dělá?“ zahuhlá otec. Pohne rukou, ale nezvedne ji. Zírá oknem k Ondrově ohradě.

„Cože?“

„Vojta.“

„Vojta?“

„Vojta. On v lese našel granát. Myslíš, že zas něco má?“

„Kde?“

„U brány. Seš slepej? Já vím, že jsme se v těch kupách munice neměli hrabat. Náboje do kulometu dávat do ohně. Vojta

našel granát a signální pistoli. Pohádali jsme se a on na mě namířil. Ustřelil by mi hlavu. To bych tu teďka nebyl. A ty taky ne. Nepřijde ti to divný? Vytáhl z granátu pojistku. Kde se tady vzal?“

„Aha. Vidím ho. To je ten záškolák. Chodí koukat k ohradě na ovce.“

„Předevčírem tam stála maminka. Doktor Silberstein. Dědeček s babičkou.“

Předevčírem o tom otec vzrušeně hovořil. Budeme muset na psychiatrii, vracejí se mu bludy, hlavně to teď nenechat rozjet. Lidé u plotu se prý dívali jako v den, kdy si pro něj přijela maminka s doktorem Silbersteinem. Přišel ze školy a u vrat stálo auto. Otce napadlo, že se něco stalo.

Pak je spatřil, jak postávají u plotu zahrady. Dědeček Alois vypadal rozčileně a v jizvě na čele mu cukalo. Babička Anna se mračila. Maminka měla tmavomodré šaty se stuhou, rukou si na prsou přidržovala kabelku.

Doktor Silberstein, vysoký a kostnatý, vypadal staře, i když mu tehdy nemohlo být o mnoho víc než čtyřicet. Snad to dělaly jeho vrásky a stříbrné brýle. Kouřil cigaretu. Dlaně měl veliké a na dotek suché, teplé, výrazně žilnaté. Všichni čekali, jak se zachová dědeček Alois. A dědeček Alois se k otci sklonil a oznámil mu, že se musejí rozloučit. Začne mu jiný život.

Takhle podrobně mi to v posledních dnech převyprávěl třikrát.

Přijíždí Káťa

Otevřela jsem bránu a couvala k chatě a při tom jsem ve zpětném zrcátku postřehla mihnutí něčeho modrého, vzbudilo to můj dřímající neklid, okamžitě mě napadlo, že na Ondrově straně se někdo schovává, rozzlobilo mě to, a přestože

mě nemohl slyšet, křikla jsem: „Hej!“ A přece se ten někdo zdvihl, přeběhl od ohrady k dělicímu plůtku a hodil sebou do malin a já vyskočila z vozu a znovu zavolala: „Hej! Co tam děláte?“

Asi si myslel, že ho v těch malinách nemůžu vidět, jenže ho prozrazovala modrá bunda, mohl to být bezdomovec nebo feták, Ondra je sem ve svých záchvatech lidumilství vodívá, ačkoli to nechci, protože mi nahánějí strach, a navíc se většinou Ondrovi odvděčují tím, že sem pak chodí krást.

I teď jsem se trochu bála, avšak zároveň mě rozzlobilo, že někdo je tak drzý a leze někam, kde nemá co dělat, že jsem se neovládla.

„Okamžitě vylezte!“ zakřičela jsem. „Vidím vás!“

Modrá bunda ani nedutala a já roztřesená strachem a zlostí jsem šla rovnou k ní.

„Říkám, že vás vidím. Co jste tam sebral?“ ječím a hlavou mi přitom běží: Co to dělám, o co si to koleduju, je to ožrala, ještě mě zbije, a přitom jsem čekala, že se přede mnou vztyčí špinavý páchnoucí chlap, a nevěděla jsem, co udělám.

„Tak bude to? No, jak chcete, já volám policajty!“ vytáhla jsem poslední trumf, ale to už stojím skoro u plůtku, modrá bunda se ještě víc přikrčí, já udělám ještě jeden krok a z maliní na mě jukne vyděšená dětská tvář a pak to vystartuje jako kolouch, je to kluk, proráží branku a utíká, vjezdová brána, kterou jsem zacouvala, zůstala otevřená a on jí proběhne a je ten tam.

„Proč jsi ho nenechala, Dženis?“ nechápal Ála. „Co ti udělal?“

Dženis mi Ála řekl proto, aby jeho výtku nezněla tak pichlavě. Chtěl hájit toho kluka, ale zároveň se mě nechtěl dotknout.

Chodí sem prý pravidelně hladit zvířata. Čichá k nim, objíká je nebo se na ně prostě dívá. Fascinuje ho kdejaká larva a housenka, motýli, slepyši a užovky, ví, kde jsou jaká hnízda

a jaká jsou v nich vajíčka. Když tu Ondra pracuje, ten malý je hned do všeho hrr, že prý mu máme dát nějaký úkol, bude pomáhat, avšak takového nešiku svět neviděl, je to pako a dítě sídliště, vytahuje z prkna ohnuté hřebíky a vezme si místo kleští Ondrovy drahé nůžky na větve. Zničí ostrí, Ondru popadne amok, ale pak mávne rukou. Co naděláš, když mu, troubovi, nikdy nikdo neukázal, jak se to dělá.

Objevil se o prázdninách, když tu vypalovali hliněné indiánské figurky, přivedla ho babička. Dělalí oheň, kopali jámu na vypalování, ale jeho to okamžitě přestalo zajímat, táhly ho jen ovce, a ještě víc byl u vytržení, když si Ondra přivedl psa. A Ondra začal vypravoval o Americe a o tom, jak vypadá navažský hogan. To pro něj muselo být jako zjevení. Chtěl tu spát, ale neměl spacák, a tak mu Ondra půjčil svůj, že mu stačí deka.

To všechno mi Alexej vykládá nejspíš proto, že mě má za fúrii, co zahnila malého kluka. Ála i Ondra kašlou na to, že plot se rozpadá, že sem kdekdo leze, a když tu mám být někdy s otcem sama, necítím se bezpečně. Pletivo plotu pamatuje časy, kdy zde byla měřicí stanice a zkušební vysílač a místo dřevotřískového domku maringotka a také stožár, co se vysouval za pomoci kliky, a prskající benzínová elektrocentrála, kopřivy, trnková křoviska a vysoká tráva. Na zadní stěně maringotky byl ocelový žebřík, po kterém se lezlo na střechu k anténám, to se skvěle hodilo při všech možných hrách. V maringotce měli palandy, přístroje, na které jsme s Álou nesměli sahat, a televizi, otec se na ni večer díval, byly to vždycky malé prázdniny, když nás sem vzal a když jsme tady s ním směli nocovat.

Sídliště se teprve stavělo, autobusová zastávka nahoře byla konečná.

Kolem se vlnilo obilné pole, za ním se slunce odráželo na šikmých stěnách skleníků zahradnictví. Dodaleka se táhl zpustlý sad, v létě jsme tam chodili na třešně a na podzim na jablka.

„To jsem rád, že tě vidím, Katuško,“ řekl mi otec. „Neseš mi tu modrou kravatu? Potřebuju ji nutně. Mám jít k prezidentovi, víš? Na audienci.“

Připadá mi dnes jiný, i když Álovi tak vůbec nepřipadá, protože Ála se od něj nehne, je s ním pořád a malé změny nevnímá. Vzal si mě stranou, aby nás otec neslyšel. Musíme vymyslet, co dál. V budoucím začíná být hlavně v noci pekelná zima. Nemohla bych obstarat nějaká elektrická kamínka? Krbovky jsou málo. Jistič to snad utáhne. Ale to je samo o sobě jen technická prkotina. Horší je, že máme listopad. Volno z práce má Alexej do ledna. Co uděláme pak?

Má pravdu. Nastává přesně ten problém, kterého jsme se báli. Ála otce vytáhl z Bohnic v dobré víře, že otec splní slib, a jakmile se najde volné místo v nějakém domově se zvláštním režimem, půjde tam. A stal se zázrak, povedlo se nám to, vyběhali jsme to a vymodlili, místo se neuvěřitelnou souhrou náhod naskytlo, ale otec nás převezl, z Bohnic byl venku a teď se začal, nepůjde nikam. Nikdy neměl v úmyslu kamkoli odcházet, jeho slib byl jen lest. Je ve svém, nepotřebuje zaopatřovací ústav. Ve svém taky umře. A zatímco Ála nakládá otcovy věci do auta, aby je do domova odvezl, otec se oběma rukama křečovitě držel zárubně dveří, a přestože sotva stál na nohou, křičel tak, že to bylo slyšet až na druhý konec zahrádkářské kolonie: „Tak to mě musíte zabít, jestli mě chcete z jedinýho mýho majetku dostat! Zabít! Musíte mi useknout ruce, protože já se nepustím svýho futra! No tak mě zabijte! Zabijtéééé! Vy vraziiii!“

Bylo to pěkné odpoledne a rodiny na zahrádkách si užívaly mírného sluníčka. Otcův křik je musel velmi vylekat. Po několika minutách se k chatě přihnala policejní hlídka a hned za ní houkající sanitka.

Teď to vidím zřetelně, že je změněný.

Nepohybuje dolní čelistí ze strany na stranu.

Dokonce se vyptává na Julii a na Františka. Co bych mu měla říkat? Jak dlouho jsem je neviděla?

Jeho tvář je klidnější, ne tak ustaraná.

Sedíme po dlouhé době spolu u stolu, otec, Ála a já. Guláše, který jsem uvařila, se otec nedotkl, ale koláč si vzal, uždibuje a namáčí do čaje, drobký převaluje na jazyku a žmoulá.

„Nemá chuť,“ pronese po dlouhém rozvažování.

Po chvíli zírání do prázdna povídá: „Proč tu s náma není máma?“

Podíváme se s Alexejem na sebe a nechápeme, jak to myslí.

„Myslíš tvoje maminka?“

„Né. Vaše.“

„Neviděl jsi ji od mojí svatby.“

Na to neřekl nic, připadalo mi, že je najednou duchem daleko. Pak povídá: „Slyšíš je?“

„Co mám slyšet?“

„Zase o mně mluvěj.“

„Kdo?“

„Oni. Netvař se, že nic neslyšíš.“

„Copak říkáš?“

„Dohadujou se o posudku na mě. Píšou kádrový hodnocení.“

Ála se na mě zadívá a zavrtí trochu hlavou, abych si otcových řečí nevšímal, na vysvětlenou prohodí, že to má s otcem pořád.

A je tu Ondra

Ondra si zapomněl klíče, a proto zabušil na okno.

„Jak se má pantáta?“

„Dobře. Myslí si, že půjde na Hrad, že dostane vyznamenání. Tak se těší.“

„To je fajn,“ usmívá se Ondra. „Moje babička si myslela, že vyšlechtila třešně bez pecek. Že za to má na knížce miliony. Pak byla naštvaná, že jí za její peníze nechceme nechat vybudovat zahradní jezírko a altán. Nedala si vysvětlit, že ty peníze nemá. Obviňovala nás, že jsme ji okradli, a taky byla hrozně sprostá.“

Teď si Ondra s Evou a dětmi užívají Světlou neděli. Ti malí s Evou zkoušejí pouštět draka, ale moc jim nelítá. Eva má pletenou sukni, černé punčochy a strakatý pletený kabátek. Běhá s drakem na provázku, děti piští. Ondra šel do zahrádkářské kolonie pumpovat vodu, aby ji nanosil ovčím. Teď tahá seno z balíku a pěchuje krmelce. Když mě vidí u okna, zvedá ruku a mává. Také mu zamávám.

Před týdnem mi přišel vyřídít pozdravy od známých z fakulty, co zde před časem slavili začátek semestru. Ondra si tehdy ode mě vyprosil na večer nějaké nahrávky, Dechy večera – ruchy dne, Mytologii a Vodní ptáky, pouštěl je přes velkou aparaturu jako doprovod k fotografiím z pobytu v Americe, promítaným na velké plátno. Na konci produkce půlka příchozích tančila. Nikdy by mě nenapadlo, že na to někdo bude tancovat. Koho prý Ondra z těch známých potká, ten se na mě vyptává a nechává mě pozdravovat.

Samozřejmě nepřišel kvůli tomuhle. O něčem jiném si chtěl povídat. Prý se rozmýšlí, co dál. Dodělat doktorát, nebo se na všechno vykašlat. Zajímalo ho, co na to říkám. Je mu líto prostředků a energie, které věnoval cestě do Ameriky, etnologickým studiím, jazykům, článkům a příspěvkům na konference, a koneckonců i tomu, co vzletně nazývá komunitní farmou. Ale je potřeba se rozhodovat. Po tom všem, co viděl v Pine Ridge, se mu ujasnilo, že si nemá budovat kariéru na katedře a v poklidu bádat. Zkušenost z Pine Ridge jím otrásla. Svou energii musí směřovat jinam.

Velmi mu pomáhá, že ho v jeho uvažování podporuje Bernardo Owl, který koneckonců také zanechal akademické dráhy a jehož rodina z Pine Ridge pocházela.

Bernardo prý Ondrovi píše skoro každý týden. Posledně mu dlouze odpověděl na dopis se článkem, na který Ondra narazil při přípravě textu o predikaci sociálních dopadů klimatické změny. Jeden britský vědec v něm navrhuje pokrýt moře v Arktidě reflexní fólií, aby se tak po rozpuštění ledu zabránilo pohlcování tepla oceánem. Bernardo pobaveně napsal: Co jiného než technická řešení umí nabídnou kultura uhranutá mechanismy?

Zeptal jsem se ho, kdo ten Bernardo Owl je, jestli nějaký kamarád.

Ale kdepak, Bernardo je odborník na siusko-katóbskou a juto-aztéckou jazykovou skupinu, pro Ondru skoro druhý otec.

Jak bych Ondrovi v jeho rozhodování mohl pomoci já? Jeho oboru přece nerozumím.

„Vy už máte vystaráno. Myslím životně. Všechno jste si vyřešil,“ řekl mi a tím své povídání uzavřel.

Kde se v něm vzala ta důvěra? Ke mně! Proč ke mně? Jako bych i já byl jeho táta. Kolik otců Ondra má?

Když už je slunce nad střechami, Ondra volá Evu a děti a ti maličci k němu utíkají jako jehňátka. Eva se postaví před Ondru a opře se o něj zády. Děti se postrkují a pošťuchují, Ondra ukazuje na rudý sestupující kotouč a cosi jim vysvětluje. Potom se napřímí a jen mlčky stojí a dívá se a Eva se taky dívá a vlevo jako malé schůdky stojí Lucinka a David a vpravo Honza. Eva a Ondra jsou velmi mladí, Ondrovi je teprve třicet. Ještě se učí.

Rudá koule dosedla na zubatou siluetu města.

Pomalu sestupuje.

Už z ní zbývá jen úzký proužek.

Zmizela.

Jak tam vedle sebe stojí, jsem na vteřinu smutný, že taky nejsem mladý a že jsem si život nezařídil jako Ondra.

„Na co jste se dívali?“ ptám se ho později.

Řekl mi, že obloha teď bývá za soumraku a za úsvitu zbarvená do fialova, protože v létě na Kurilských ostrovech vybuchla sopka Raikoke. Ve vrchní troposféře a stratosféře se rozkládá přivátý sopečný prach.

Napadlo mě, jestli sopečný prach ve stratosféře není příčinou onoho dnešního znásobeného světla.

Álo, mein Liebling

Álo, mein Liebling, zdraví tě Ingrid.

Až se ráno vzbudím, určitě se podívám, jestli je i nad Ženevou sopečný prach z Kuril a fialovo. Dnes ani včera jsem si ničeho nevšimla. Od čtvrtku však bylo divně teplo, spíš jako na konci září, asi je pravda, že planeta se otepluje, každý o tom mluví, ale já si dneska ani včera výjimečně starosti nedělala a jen jsem se radovala.

Celý včerejšek jsem strávila v zahradě, zakrývala růže a nosila kompost keřům a vínu u zdi a zastříhovala hortenzii. Ta modrá, teprve na jaře zasazená, mi umřela, nepocho-pitelně, jinak je to plevel. Pilně jsem zalévala, ale marně, ko-řeňy muselo něco přehryzat.

Večer jsem snad posté dočetla Smrt Vergilovu. Závěrečnou kapitolou o odjezdu jsem se prokousala až k úplně posled-nímu řádku o slově, jež přesahovalo všechnen jazyk, a hned jsem se vrátila zase na začátek k příjezdu a vzdouvání moře. Brzy jsem narazila na řádky, které bych po všech těch letech četby mohla odříkat z paměti: Větší než země je světlo, vět-ší než člověk je země, a člověk nikdy, nikdy neobstojí, když

nedýchá s dechem domova, nevrací se domů k zemi, pozemsky se nevrací k světlu, na zemi pozemsky nepřijme světlo, přijat světlem jen prostřednictvím země, proměňující se v světlo.

*V noci jsem se mnohokrát budila. Myslím, že na vině je muzikoterapeutický seminář a setkání s Beckerem, to vzdyc-ky dvě až tři noci dopředu nemůžu spát. Ten Becker je z neu-
rologie a nemá mě rád. Víím, že si z něho nemám nic dě-
lat, ale neumím to. Bývá povýšený, hrubý k ošetřovatelkám
a sprostý na doktorku Kusbachovou, která je moc fajn. Sna-
žím se ho ignorovat, ale večer, když zavřu oči, dívá se na mě.*

*Odpust', Liebling, jsem tak neklidná, že se už nemůžu
soustředit. Ozvu se ti zítra. Budu si teď chvíli číst Herman-
na Brocha, to mě uklidní, ta řeč, jak si uplývá, je to tak čes-
ky správně? Jak uplývá ta představa. Působí to na mě tro-
chu jako droga, takže zapomenu na Beckera. Zkusím jít brzo
spát.*

Ála odpovídá

Ingrid, měla bys tu být s otcem ty, a ne já. Já ho neuklidňuji, jak to dovedeš ty. Moje přítomnost tady mu nepomáhá.

Pamatuješ, jak jsem přijel z návštěvy v Bohnicích, víd? Jak jsem říkal, že jeho hospitalizace je mi líto a že mi rve srdce, když ho vidím v televizní místnosti přivázaného k židli, ale že je to koneckonců jen poslední článek v řetězu jeho rozhodnutí? Jeho stav je sumou jeho života. Jeho osoba se nezměnila, jen se završila.

Katka pro něj udělala všechno. Víc než všechno. A výsledek? Rodina se jí rozpadla. František žije kdoví s kým a Julča se toulá kdoví kde. A jak se jí odvděčil?

I tak jsme o něm každý večer mluvili, vzpomínáš? Každý ve-
čer jsem vymýšlel nová řešení. Samá blbá. Nakonec se mi za-
čalo o otci zdát. V posledním snu z té série, živém a jediném

světlem, jsem otci hrál na harmonium. Otec měl zavřené oči a mně připadalo, že se usmívá.

Po probuzení z toho snu mi najednou všechno připadalo prosté. Věděl jsem přesně, co musím udělat. Ty ses mě pak ptala, jestli ho mám hodně rád.

Copak je to tak jednoduché?

Jenže tou vizí do mě vešla síla. A úleva. Ošálila mě klamná jistota.

Vzal jsem si na Musikschule neplacené volno. Do Prahy jsem si vezl psaltérium od Wernera. Malou kovovou harfu a metalofon. Klávesy, na které hraju přes počítač. Harmonium jsem koupil na inzerát.

Ale vize se nenaplnila. Nástrojů se skoro nedotknu. Hrát mě otec až do věrejší noci ani jedinkrát nenechal.

Werner byl vždycky tak trochu buddhista a často mi vyprávěl příběh o domě v plamenech. Uvnitř jsou děti a jejich otec jim před dům klade hračky, aby je vylákal ven a tak je zachránil.

S vidinami budoucího je to taky tak? Nevím, proč mě sem vylákaly.

Otci jsem k ničemu. Jen tu zahnívám. A nevím, jak se z té pasti tady dostat.

Teď bude devět. Prášky si dnes bez odporu vzal a zapil je, dokonce otevřel pusu, abych viděl, že nešvindloval. V sedm už spal. Samozřejmě bych si mohl do sytosti hrát na digitál. Nebo číst. Nebo psát. Ale to bych nesměl být studna, ze které mizí voda.

Včera jsem v zápisníku našel výpisek ze srpna: „Z neskutečného ke skutečnému. Ze tmy do světla. Ze smrtelnosti do nesmrtelnosti.“

Vůbec nevím, kde jsem to vzal. Dneska bych si nic takového nedokázal číst, natož si to zapsat. Schopný jsem nanejvýš zajít si k Vietnamcům pro piva. A přitom se vůbec nechci opít! Nikdy si nenechávám vozit pivo nebo víno, a když se mi

poštěstí nakupovat, žádný alkohol si neberu. Večer, i když nechci, je všechno jinak.

Milá Ingrid, nahoře na sídlišti svítí večerka. Nějaký čas asi odolám, a pak se seberu a půjdu si pro dávku sedativa.

Jakmile se opiju, nasadím si sluchátka a budu poslouchat. Budu otevírat jedno pivo za druhým, dokud nebudu *glasswork* nebo se neztratím v Janáčkových *mlhách*.

Svalím se na postel a budu mrtvý, dokud mě za rukáv nezatahá táta.

Jako hvězda

„Alexeji, proboha, oni ho sundali! Sestřelili!“

„Koho sundali?“

„Toho průzkumníka. To letadlo. Před chvilkou jsem viděl, jak hoří. Zablejsklo se to a chvíli jasně svítilo. Viděl jsem, že to padá. Jako hvězda.“

PONDĚLÍ: DRUHÝ ZÁCHVĚV

Alexej vystřídal Kátu

Káta ve škole končí každé pondělí ve dvě a jezdí za mámou. Poprosila mě, abych ji vystřídal. Proč?

To neřekla.

Stalo se něco?

Nic.

Takže Káta hlídá na chatě otce a já jsem u mámy. Máma se rozčiluje, že Káta nepřišla.

„Je uražená?“ ptá se zlostně.

Omlouvám se, že musím na záchod, ale zajdu na sester-nu. Došlo k incidentu? Sestry nevědí. V sobotu, když tu Káta byla, měly volno.

Možná zapírají, protože k incidentu dojde vždycky. Mámu nesnášejí. Dívají se na mě nepřátelsky, a přitom se usmívají.

„Jak se má Honza?“ ptá se máma zamračeně, když se k ní vrátím. Odpovídám, že otec se má vzhledem k věku a situaci dobře. Máma s mou odpovědí není spokojená. Chlap se vždycky má jako v ráji, vrčí. Ženská slíže nejhorší. Musí vydržet víc než kůň. Otec si může dělat, co chce, zatímco ona je uvězněná. Přesto věnujeme víc času otci než jí.

„Vždyť nejsi uvězněná,“ namítám. Mohl bych dodat, že má špatně zahojený kotník, protože odmítla rehabilitovat. Lehla si a řekla: něco se mnou dělejte. S hůlkou by mohla jít, kam by chtěla, kdyby neodmítala vstát.

„Tak co?“ řeknu nahlas. „Vyjedem si do parku?“

„Nikam nepojedem. Je zima. Poslechni, když musíš často na záchod, je to signál. To bude prostata. Taky bys neměl chodit po venku, když je nečas. Není ti už dvacet. Dej na mý slova: Tvý stáří tě překvapí v momentě, kdy to budeš nejmíň čekat.“

„Není tam zima. Je hezky a plno světla. Tyhle dny je až nezvykle. Na to, že je listopad.“

„Nenuť mě. Každěj mě tady k něčemu nutí. Někam mě strká. Mám toho dost za celý život. Už mě s tím neserte.“

„Ale, mamí.“

Beru věci tak, jak jsou. Mámě, která si celý život úzkostlivě dávala pozor na to, co říká, zhrubla mluva. Když je rozčilená, neváhá použít i drsnější slova.

„Jak chceš, zůstanem doma,“ povídám.

„Tohle není žádný doma! Je to vězení! Ústav! Kdybyste za něco stáli, byla bych doma.“

„A co aspoň do jídelny?“

„Do jídelny, jo? Televize tam řve od rána do večera! Jeden by se z toho podělal! Mám tam sedět s bábama, co je ani nenapadne se vzdělávat? Já jsem se celý život vzdělávala a chodila na školení. Doteď se vzdělávám. Čtu, i když už ani přes brejle nevidím na písmenka, pomůže mi jenom lupa. A tak si zasloužím po všech letech, kdy jsem jenom dřela – na vás, Alexeji, na vás – a na sebe neměla čas, krapet soukromí a ticha! Buď tý dobroty a netýrej mě. Čti mi, když pro mě nedokážeš nic lepšího udělat. Knížka leží na stolku. Je založená. Kateřina udělala značku tam, kde skončila.“

Beru knihu zabalenou ve starých novinách, otevřu ji, najdu tužkou vepsanou značku a čtu:

Cvĕtajev vykřikl z kouta: „Silná slova! To má Korčagin rád. Ale je to od něho chvástání, podívejme se: Kouří? Kouří. Ví, že kouření je škodlivé? Ví. A vidíte, nemá síly zanechat toho. Nedávno v kroužcích šířil kulturu.“

Cvĕtajev změnil hlas a otázel se s chladným posměchem: „Ať vám jen řekne, jak dovede nadávat. Kdo zná Pavku, musí říci, že nadává málokdy, zato však jadrně. Číst levity je lehčí než být svatý.“

Všichni zmlkli. Ostrý Cvětajevův tón působil na všechny nepříjemně. Elektrikář hned neodpověděl. Pomalu vytáhl z úst cigaretu, zmáčkl ji a tiše řekl: „Víc nekouřím.“

Máma zavřela oči. Nevím, zda Pavku Korčagina a to, jak dusí cigaretu, v duchu vidí. Připadá mi, že ano, že se na to soustředí a že z toho čerpá klid, který se jí kamsi ztratil. Korčagin sám sobě rázně poručil a jeho stinné sklony uposlechlý a podřídily se. Jistě je tedy možné život pevně řídit. Silám, jež nás nesou tam, kam nechceme, je možné rozkázat. Dnes jsou však lidé rozmazlení a pořád se vymlouvají.

Někdy mi říkala Pavka. Chtěla mi dát jméno Pavel, ale otcův Alexej vyhrál.

Pravidelně oddechuje. Ošetřovatelka nás nedávno varovala, ať si dáváme pozor. Někdy se jen zdá, že usnula. Hlavně si nemáme o mámě povídat, když si myslíme, že spí. Slyší nás. Pokračuji tedy v hlasité četbě. Víím, že kdysi, když ještě učila a v nějaké třídě suplovala, vždycky dětem předčítala tohle. Bylo to pro ni důležité.

Právě před zimou zatarasilo řeku splavené dříví, podzimní povodeň je lámala, odnášela dolů po proudu a topivo se ničilo. Soloměnka zase vyslala své lidi, aby zachránili lesní hospodářství.

Touha, aby nezůstal za ostatními, přinutila Korčagina, aby zatajil soudruhům silné nachlazení, a když za týden vyrostlo na přístavu mnoho hranic dříví, probudila studená voda a podzimní mrazík nepřítele, dřímajícího v krvi, a Korčagina porazila horečka. Dva týdny soužil prudký revmatismus jeho tělo, a když se vrátil z nemocnice, mohl pracovat u lisů, jen když seděl „na koni“. Mistr jen kroutil hlavou.

Už jsem nepochyboval, že matka svou únavu nepřekonala a usnula.

Kateřina neměla sílu

Dnešek je z těch dnů, kdy mě vlna odnáší pryč, připadám si jako probuzená na nafukovacím lehátku na moři, vidím, že břeh je daleko, a nevím, jak zpátky, proud mě unáší a já cítím, že se mu poddám a nepodniknu nic pro svou záchranu. Na to, abych jela za mámou do Michle, jsem vůbec neměla sílu, naštěstí však byl Alexej tak hodný, že mě zastoupil, takže jsem už od dvou hodin mohla oknem chaty pozorovat komíhání stromů, vrány a atmosférické jevy a jinak nedělat nic. Jen jsem myslela na to, jak dobré by bylo v téhle chvíli bezbolestně a lehce umřít.

Táta mě skoro nevnímal, i on odpoledne proseděl u okna, něco si sám pro sebe povídal, dokonce se usmál, jako by venku někoho viděl, a pak mu klesla hlava a zadřímával. Nemusela jsem se o něj vůbec starat.

Nakonec jsem se vzchopila, přinutila se vyndat z tašky slohovky, číst je a opravovat.

Táta otevřel oči, zadíval se na mě a povídá: „Co to děláš, Dženis?“

Dženis mi ještě nikdy v životě neřekl.

Na odpověď nepočkal a zase oči zavřel.

Na Ondrově straně se něco hýbalo, a tak jsem vstala a šla se podívat. Neobcházel tam naštěstí žádný z Ondrových asociálů nebo nezaměstnaných, ale Eva, v rozepnutém černém plášti, červené sukni a červeném svetru, v černých punčochách a obutá do špičatých kotníčkových botek na podpatku, přeskakovala ovčí bobky, rvala dlouhoprstýma rukama seno z balíku a cpala je do krmelce. Nabídla jsem se, že jí pomůžu, a ona toho hned využila a poprosila mě, jestli si může nabrat vodu v naší chatě místo u pumpy v kolonii. S nezastíraným ulehčením pravila, že pro letošek se zvířaty končí, příští týden by je měli odvézt. Chovatel přiváží ovce na jaře na výpas, vykrmí se jehňata, jedno poražené a stažené

dostane za odměnu Ondra, dvě si rozdělí pomocníci. V neděli tu bude pro všechny velká grilovací slavnost.

V ohradě kousek od nás beran honil ovci, utíkala, ale beran se nedal odbýt, hlavou jí ze strany strkal do ucha, vypadalo to, jako by ji chtěl políbit. Zvedal horní pysk a cenil zuby, nasával její pach. Nikdy jsem ještě takhle zvířata při páření neviděla, Eva postřehla, že na ně zírám, prý byla také zprvu zaražená, samozřejmě ne tím, že se ovce páří, ale tím, že mezi zvířaty a lidmi není takový rozdíl, jak si myslela.

Pozvala jsem ji na čaj, a zatímco jsem jej chystala, Eva si se zrcátkem v ruce tahala z vlasů seno. Vysvětlovala, že letošní grilovačka je zřejmě poslední a jí to není líto, tesknění nechá těm ztracencům ze sídliště, co Ondrovi chodili pomáhat, nebo spíš si chodili od Ondry nechávat potvrdit odpracované hodiny, aby jim je úřad proplatil. Práci se nepřetrhli, Ondra se dřel hlavně sám.

Chodívaly sem také děti ze školky a ze stacionáře pro postižené, pomazlit se, přilákat pamlskem a pak ovci zabořit ruce do srsti. Ondra udržoval kontakty se zahrádkářskou kolonií a zahradnictvím, lůžři s Ondrou někdy chodili na kompostárnu a v sezoně moštovat a někdy se střídali se zahrádkáři v obstarávání klubovny, dřevěné boudy, kde se o víkendech čepovalo pivo, obchodovalo se s přebytky, hrály se šipky, pořádal se pingpongový turnaj. Ondra se na to celé před lety napojil se svou dizertací, s dotazníky a natáčením rozhovorů „v terénu“. Prý je to anomálie města. Fantazíroval, že by kolonie mohla třeba prorůst dál do sídliště. Jak by to asi vypadalo? Zvířata by se pásla mezi paneláky? Na domovních střeších by se rozbujely pěstitrny rajčat a včelíny? Na zelených plochách by rostly ovocné stromy, ze kterých by si mohl každý natrhat? Jako ve starých obecních komunitách, kde měli obecní pastviny, obecní lesy, obecní sady, obecní sušírny ovoce? Jak by si asi lidé dělili práci, jak

by spolu vyjednávali, provozovali výměnný obchod? Když se Ondra do něčeho pustí, neumí přestat, už rok Evu přemlouvá, aby se tu o pozemek starali na plný úvazek, aby si tu postavili jurtu nebo mobilheim, opustili byt, který je mimochodem stojí každý měsíc jeden celý plat, a přestěhovali se sem. Evě život ubíhá hlavně u počítače, tak co by dělala v jurtě? A děti? Ondra přitom zdaleka není takový primitiv, jak si o sobě namlouvá. Teď je naštěstí snům o jurtě konec, protože napřesrok se bude celá kolonie likvidovat. Přes její území povede dálniční přípojka a taky tu vznikne parkovací plocha pro nově postavené bytové domy, situace kolem nich je neúnosná.

Napadlo mě, že to je jako v písničce Joni Mitchellové, její jméno však Evě nic neříkalo, je už jiná generace.

Diví se, že jsem se ještě o ničem nedoslechl. Psaly se petice. Pozemky patří Praze, stavby uživatelům zahrad. Olej do ohně ještě přilila výzva „darujte nám chatu, my vám ji zadarmo zbouráme“. Jak mi to prý mohlo uniknout...

Teď jde jen o to, pokračovala Eva, aby se Ondra poučil, aby konec přijal a nechtěl stejnou hloupost zkoušet znova.

Zeptala jsem se, proč tu dnes nekrmí on, odvětila, že je na antropologické konferenci v Brně.

Když on je takový Tolstoj, co má svou představu dobra a neumí připustit, že představa druhých je jiná. A do toho ten Bernardo Owl. Ondra se k němu přimknul. Bernardo Owl si ale bojuje svůj boj, který se nás přece netýká.

Ondra si myslí, že by byl šťastnější, kdyby věci kolem něj vypadaly jinak, a leccos pro změnu dělá, Evě tím dřív imponoval, ale teď jí připadá, že skála, kterou chce odvalit, je moc velká. Co když je nynější stav věcí nejlepší varianta? Co když každá změna, například Ondrova vysněná jurta, bude trápení a zmar? Možná je lákavá pouze jako chiméra, jejíž barvy jsou živé, protože je neumazaly obtíže všedna.

Ingrid měla těžký den

Mein Liebling, měla jsem těžký den. Bála jsem se Beckera a asi jsem ho tím přivábila, na seminář přišel jako jeden z prvních a posadil se naproti mně.

Začala jsem citátem z Keatse, že svět je údolím utváření duše. Když jsem pak asi v páté větě znovu řekla duše, Becker se naklonil k ošetřovateli a zašeptal, ale tak, aby ho všichni slyšeli: Blablabla.

Pak už to dělal pořád. Terapeutky a lékaři se brzy začali otáčet. Zeptala jsem se, proč se směje, a on řekl, že se míjím s realitou. S jakou? A on že realita rozhodně není duše. Psychika člověka je produkt tělesných látek, projev aktivity mozku, co v podstatě funguje jako počítač. Vyplavování endorfinů, morfologie amygdaly, stav transmiterů, mechanismus přenosů a tak dál. Podnět a odezva. Jako koule v kulečnicku. To je Beckerova každodenní práce na oddělení. Duše je pro medicínu sto let mrtvá. Pak zvedl prst, píchl s ním do vzduchu směrem ke mně a prohlásil, že tohle je realita.

Hudba se ale takové představě vnitřního života vymyká, namítla jsem, a Becker zavrtěl hlavou a prohlásil něco v tom smyslu, že se vůbec nevymyká, hudba je jen mimovolná struktura a odpadní produkt nervové činnosti, z evolučního hlediska naprosto zbytná.

Z pusy mi vyletělo: Es ist, unter uns gesagt, ganz und gar nicht nötig, die Seele selbst dabei loszuwerden und auf eine der ältesten und erwühdigsten Hypothesen Verzicht zu leisten: wie es dem Ungeschick der Naturalisten zu begegnen pflegt. (Promiň, Liebling, jsem tak unavená, že to teď nesvedu napsat přesně v češtině, ale ty německy rozumíš a je to v té knížce, co jsem ti dala na cestu, já to mám takhle vryté v paměti. Zhruba jde o to, že není nutné se tak staré a úctyhodné hypotézy jako duše zříkat, jak to dělají naturalističtí nešikové. Tak nějak.)

Becker se na to začal bujaře smát a vykřikovat dem Ungeschick der Naturalisten, byla jsem úplně bezmocná, zsměšňoval mě tím a ošetřovatelkám a lékařům bylo trapné.

V tu chvíli jako bych slyšela Jürgena a zopakovala jsem jeho oblíbenou prűpovídku: Co vdechuje oheň do rovníč a tvoří univerzum, které mohou popisovat?

Ale tím to neskončilo, Jürgen jako by mi šeptal a já po něm opakovala, že se Becker plete a jeho realita je ve skutečnosti jeho fantazie reality.

Beckera rozlítilo, že kladu odpor. Zvedl ruku a pronesl zaklínadlo: Nic než látka!

Kupodivu mě to zklidnilo. Řekla jsem, že můj zemřelý muž Jürgen byl fyzik, Naturalist, a tvrdil, že kdo nahlédne dění v látce, ten ztratí bezstarostnost. Data, co by měla zakládat pevnou jistotu, se pořádají vřdycky jinak podle toho, jakému příběhu věříme a jaký příběh žijeme, a za tím, no, za tím není nic než prázdnota.

Já skutečně věřím, Liebling, že mi Jürgen napovídal. I když Jürgen zaživa mluvil malinko jinak. Spoustu lidí ve svém oboru cejchoval jako kvantové mystiky. Byli pro něj nezodpovědní hipís, co pro nic za nic zpochybňují základ vědy. Říkával, že věda stojí a padá s tím, že svět se právě chová jako koule v ku-lečnÍku. Jürgen svým typem povahy přirozeně tíhnul ke slunci, víš? Miloval světlo, přesnost, jednoznačnost a řád, měl to prostě tak, i s pocity nadřazenosti, co k tomuhle způsobu vidění vřdycky patřily. I když na druhou stranu byl taky trochu Faust.

Becker asi čekal, že se hovor bude odvíjet jinak. Třeba že budu poeticky opakovat, jak si duši představuju jako rostlinu, co má kořeny v podzemí a ty kořeny ji vyživují a jen z výživy z podzemí může růst, a Becker že bude bouchat pěstí do stolu a křičet, že on není zahradník, že na oddělení není záhon ani skleník. A bude se posmívat všemu, co řeknu, a bude mě deptat. Na to se těšil, na ten úder racia a holých faktů proti poetičnosti. Využila jsem jeho zaváhání, řekla jsem, že jeho

realitu si stvořila představivost z vyslechnutých příběhů a já pracuji s představivostí, a ať mě tedy nechá pokračovat a ať nedusí mou fantazií svojí fantazií vztahu těla a mysli a fantazií fyziologie.

Nemluvila jsem úplně férově, jenže Becker by mi nedopřál pracovat a seminář by rozbil. Takhle mě protentokrát nechal. Příště mi to spočítá.

Ingrid byla klidná

Mein Liebling, při vstupu do terapeutické místnosti jsem už byla klidná. Na zemi ležely na rohožkách letargické pacientky po operacích, prorostlé rakovinou. Chvíli jsem povídala o zvuku a melodii, o tom, že na bolest nezaberou jako prášek. Může jim ale pomoci ponořit se pod svůj povrch a osahávat vnitřní kořeny a z toho místa dole nemoc pochopit. Všechny kývly, že ano. Chvíli jsem rukama rozeznávala monochord a potom zazpívala modlitbu bratra Klause:

Mein Herr und mein Gott,
nimm alles von mir,
was mich hindert zu Dir.

Mein Herr und mein Gott,
gib alles mir,
was mich fördert zu Dir.

Mein Herr und mein Gott,
nimm mich mir
und gib mich ganz zu eigen Dir.

Zpívaly se mnou. Pak se pustily a spolu jsme sestupovaly dolů. Když jsme zas vystoupily nahoru, povídaly jsme si.